

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra Skygebilleder

Citation: Andersen, H. C.: "Skygebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831", i Andersen, H. C.: *Skygebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831*, udg. af Johan de Mylius, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1986, s. 169. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-andersen01val-shoot-idm139649680829152/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Skygebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831

- ner. – *Falstaff*: hovedperson i *Henry IV* (1598). – *Madame Raskenfart*: Mrs. Quickly i *The Merry Wives of Windsor*.
- 92 *Seneca*: romersk statsmand, filosof og digter, født nogle år før Kr., død 65 e.Kr. – *Jean Paul*: se note t. s. 39. – *Rocheaucasid*: La R. (1613-1680), fransk fyrste og forfatter (*Réflexions* 1665 E.). – *Raphaels Madonna*: den siktinske Madonna af Rafael (1483-1520) blev 1754 købt af kurfyrst Friedrich August II, den senere kong August III af Polen.
- 93 *Correggio's Nat*: Den hellige nat (julenat) af Antonio Allegri da Correggio (f.o. 1488, d. 1534). – *den hellige Sebastian*: motivet er en helgen, der skal have lidt martyrdøden under den romerske kejser Diocletian (o. 300 e.Kr.). Han blev bundet til en pæl, hvorefter bueskytter skød til måls efter ham. Da han ikke døde af det, blev han pisket ihjel. – *Carlo Dolci*: italiensk maler (1616-86). – *Rubens*: flamsk maler (1577-1640). Billedet er en skitse, det egentlige hænger i München. – *Bassano*: Giacomo da Ponte (1515-92), opkaldt efter sin fødeby Bassano. – *Batoni*: Pompeo B. (1708-87), ital. maler.
- 94 *van Linckeschen Bæder*: populær offentlig have med musikunderholdning og et teater i nærheden. – *Alexandrine Gebhart*: (Gebhard), datter af et tysk skuespillerægpar Gebhard, der optrådte i Rusland. – *Die Königin . . .*: (Dronningen på 16 år, eller Christines kærlighed og forsælgelse), lystspillet *La reine de seize ans* (1818) af den franske dramatiker Jean Bayard (1796-1853), ikke Scribe. – *vort paa Vesterbro*: det såkaldte »danske nationalsommerteater», opr. en fjællehed på Vesterbro ved Den kgl. Skydebane, udvikledes videre til et morskabsteater. Lededes af den fra England indvandrede skuespillerfamilie Price. Repertoiret var pantomimer og divertissementer (m. akrobater). – *Der Fassbinder*: ballet af Barchielli. – *Bødkeren*: syngestykke af Audinot (tekst) og Monsigny (musik). Opførtes jævnligt på Det kgl. Teater ml. 1780 og 1845, således også i sæsonen 1830-31. – *Hr. Gartner*: danser og danselærer ved Dresdner Hoftheater. Balletmester 1821-32. – *Bacarien af den Stumme*: se note t. s. 38.
- 95 *»Das grüne Gewölbe»*: (den grønne hvælving), kunstkammeret. – *Ledemoed*: led (her snarere:) legemsdel. – *»das Rustkammer»*: (fejl for die Rustkammer) rustkammeret, våbensamlingen. – *»greb det mig dog lige åbåt*: var jeg ligeglåd. – *Gustav Adolph*: Gustav II Adolph, svensk konge (reg. 1611-32). Ved sin deltagelse i 30-års krigen opkastede han sig til leder af den protestantiske front i Tyskland. Døde under slaget ved Lützen 6.11.1632.
- 96 *Memnon's Støtte*: en stenstøtte, der giver tone. Refererer til en billedstøtte ved Theben, om hvilken det berettes, at den ved særlige omstændigheder gav tone fra sig. Memnon er navnet på en sagnhelt, som man tidligere mente, støtten forestillede. – *Kuhweihn*: landlig melodi. – *»die Donauwärtzer»*: ref. til *Das Donauweibchen*, romantisk-komisk trylleopera af Ferdinand Kauer. Opførtes i sæsonen 1827 på Det kgl. Teater. Blandt personerne er fire Wasser-Nixen (havfruer). – *Romaner og Ballader*: for-

tællende digte, enten folkeviser fra middelalderen eller digte inspireret af disse.

- 97 *Slottet i Peking*: de saksiske kongers sommerresidens. Neues Palais (bygget 1818-26) er i *japansk* stil. – *Arabesker*: slyngede ornamentter. – *Tschung-ting-fu*: byen Chongqing eller Ch'ungch'ing, hovedstaden i den kinesiske provins Sichuan eller Setsuan. Stavelsen fu betyder by. – *Jangtssekiang*: den kinesiske flod Yangtze Kiang, en af verdens største floder. – *Dynastiet Zing*: Tsin-dynastiet 249-206 f.Kr. – *Kang-Hi*: kan være byen Huangshi nær Wuhan. – *Hoangho*: floden Huang He i det nordlige Kina. Den gule flod. – *Kong-Fut-Tsee*: filosofen Konfucius o. 500 f.Kr. – *Qiang-tschow*: byen Guangzhou i det sydlige Kina. – *Mandju*: Manchu, stamme i det sydlige Manchuriet. – *Makao-The*: te fra den tidligere portugisiske koloni Macao (Macau) på Kinas sydkyst. – *Grund*: (ry.) dal.
- 98 *den smukke Møllerdatter*: allusion til digt kredsen »Die schöne Müllerin« af Wilhelm Müller (1794-1827), sml s 128 m. note.
- 99 *den høiere Mester*: Gud.
- 100 *»Herz, mein Herz ...«*: hvorfor sorger du, mit hjerte? fra visen »Schweizers Heimweh« af Rudolph Wyz dy. (1781-1830). – *Natterandver*: sovngænger. – *Bastey*: (bastionen) navnet på et bjerg med et ydet udsigtspunkt. – *»Den lille Snottede, der løber om med Pile«*: »Vüg lille Snottede!« som skyder Folk med Pile« citat fra parodikomedien *Kærlighed uden Strømper* af Johan Herman Wessel (1742-85). IV akt, 1. scene.
- 101 *Das stemerne Haus*: stenhuset. – *die Teufelskuchen*: djævelkøkkenet. – *Cenius*: ånd.
- 102 *Psyche*: ifølge romersk mytologi Amors elskede (i forbindelse med Psyche fremstilles Amor som yngling, men navnet Amor bruges også – som her – om den lille vingede gud med pilekoggeret: Cupido). Psyche også navn for sjælen, der traditionelt fremstilledes symboliseret ved en sommerfugl.
- 103 *Das Felsenloch*: klippeslottet. – *Jamber*: jambe, versefod med tryksvag stavelse efterfulgt af trykstærk. – *Hexameter*: versemål kendt tilbage til Homer. Hver linie har seks trykstærke stavelser med en eller to tryksvage knyttet til hver. – *Sonetter*: (egl. = klingedigte) består af to firelinjede og to trelinjede strofer med kunstfærdig rimslangning. Kendt bl.a. fra den italienske lyriker Francesco Petrarca (1304-74) kærlighedssonetter til Laura. – *sapphiske*: antikt versemål opkaldt efter den græske digterinde Sappho, der levede på øen Lesbos o. 600 f.Kr. – *alceiske*: antikt versemål opkaldt efter den græske lyriker Alkaios fra Lesbos (o. 600 f.Kr.). – *barok*: (her) vildt forvredent. – *»Teufelsbrücken«*: djævlebroen.
- 104 *aspera ... ad astra*: (astram fejl for astra) gennem vanskeligheder til stjernerne (per aspera ad astra), latinsk ordsprog. – *Digteren Kind*: Johann Friedrich K. (1768-1843) forfattede librettoen til *Jægerbruden* (om denne se note t s 19). – *inset mindre, end*: alt andet end. – *»Hilf Samiel«*: (hjælp Samiel) Kaspers replik i II akt, 4. scene af *Jægerbruden*. – *Troldkugler*: ref. til